

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní JUDr. Evou Lukotkovou ve věci žalobce: **J. K.**, zast. Mgr. Jaroslavem Topolem, advokátem, se sídlem Na Zlatnici 301/2, 147 00 Praha 4, proti žalovanému: **Krajský úřad kraje Vysočina**, se sídlem Žižkova 57, 587 33 Jihlava, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 6. 2015, vypravenému dne 5. 6. 2015, č. j. KUJI 39383/2015, sp. zn. OOSČ 1202/2014 OOSC/PP/PK,

t a k t o :

- I. Žaloba **s e z a m í t á**.
- II. Žalobce **n e m á právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

Žalobou ze dne 22. 7. 2015, doručenou Krajskému soudu v Brně (dále též „krajský soud“) následujícího dne, žalobce brojí proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 6. 2015, vypravenému dne 5. 6. 2015, č. j. KUJI 39383/2015, sp. zn. OOSČ 1202/2014 OOSC/PP/PK (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž bylo zamítnuto jeho odvolání proti rozhodnutí Městského úřadu Havlíčkův Brod, odboru evidence obyvatel a matrik (dále též „prvostupňový správní orgán“) ze dne 19. 11. 2014, č. j. OEOM/2445/2014/MSTOJ (dále též „prvostupňové rozhodnutí“). Prvostupňovým rozhodnutím byla žalobci dle ust. § 60 odst. 2 zákona

č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, uložena pořádková pokuta ve výši 300 Kč za bezdůvodné nedostavení se k podání vysvětlení.

II. Obsah žaloby

Žalobce podává předmětnou žalobu, neboť žalovaný zamítl jeho odvolání a potvrdil prvostupňové rozhodnutí, kterým byla žalobci uložena pořádková pokuta za nedostavení se k podání vysvětlení. Žalobce s uložením pořádkové pokuty nesouhlasí a považuje takový postup za nezákonný. Již v odvolání proti prvostupňovému rozhodnutí uvedl, že je osobou podezřelou ze spáchání přestupku, a proto je oprávněn podle čl. 37 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále též „Listina“) odepřít výpověď. Žalovaný však přesto postup prvostupňového správního orgánu potvrdil.

Žalobce zastává názor, že ust. § 60 odst. 1 zákona o přestupcích je třeba interpretovat tak, že každý je povinen podat vysvětlení, které je nezbytné pro obvinění, vedení řízení a pro rozhodnutí o přestupku. Žalobce však byl jediným podezřelým z přestupku, což žalovaný jednoznačně konstatoval. Podání vysvětlení žalobcem tedy pro věc nebylo nezbytné, neboť jeho vyjádření by logicky nemohlo být považováno s ohledem na jeho zainteresovanost na věci za příliš relevantní. Navíc nelze na žalobci žádat, aby se sám na základě svého vyjádření z přestupku obvinil. Za těchto okolností nebylo povinností žalobce se k podání vysvětlení dostavit. Jeho případné vysvětlení by bylo toliko na bázi dobrovolnosti. Prvostupňový správní orgán proto nebyl oprávněn vynucovat si součinnost žalobce uložením pořádkové pokuty.

Žalobce se domnívá, že nedostavení se k podání vysvětlení lze konkludentně považovat za projev práva odmítnout vypovídat, zakotveného v čl. 37 odst. 1 Listiny. V uvedené věci žalobce vystupoval jako podezřelý a bylo zřejmé, že bude obviněn. Pokud tedy byla žalobci za nedostavení k podání vysvětlení uložena pokuta, došlo fakticky k jeho trestání za využití Listinou garantovaného základního práva. Na podporu svého tvrzení žalobce odkazuje na nálezy Ústavního soudu ze dne 18. 2. 2010, sp. zn. I. ÚS 1849/08, podle něhož nelze udělit pořádkovou pokutu účastníku řízení, který je obviněný, či mu obvinění hrozí, i když se bez omluvy nedostaví k ústnímu projednání.

Žalobce je přesvědčen, že prvostupňový správní orgán disponoval dostatkem podkladů pro zahájení řízení o přestupku. Za těchto okolností byl povinen správní řízení zahájit a žalobce obvinít (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 6. 6. 2011, sp. zn. II. ÚS 345/2001). To, že je žalobce jediným podezřelým, vyplývá přímo z předvolání k podání vysvětlení. Proto byl žalobce oprávněn s prvostupňovým správním orgánem nespolupracovat.

Žalobce poukazuje rovněž na právní názor Veřejné ochránkyně práv (dále též „VOP“, dostupný na www.ochrance.cz), která dospěla k závěru, že vyjádřit se k přestupku je právem osoby podezřelé ze spáchání přestupku, nikoliv její povinností. Pokud tedy v jí posuzovaném případě policisté použili výzvy a donucovacích prostředků, aby si vynutili součinnost podezřelé osoby, počínali si nezákonně. Obdobně lze závěry veřejné ochránkyně práv aplikovat i na případ žalobce, neboť i zde je zásadní posouzení otázky, zda je podání vysvětlení právem nebo povinností podezřelého. Žalobce je přesvědčen, že se jedná toliko o jeho právo, které nelze vynucovat uložením pořádkové pokuty, neboť takový postup by byl

v rozporu se zákazem donucení k sebeobviňování. Jinak by tomu bylo jen u osoby, u které lze v případném následně zahájeném řízení očekávat procesní postavení svědka.

S ohledem na výše uvedené navrhuje žalobce, aby krajský soud napadené rozhodnutí, jakož i rozhodnutí prvostupňové, zrušil, a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného

Žalovaný se k projednávané žalobě vyjádřil dne 15. 12. 2015 (doručeno zdejšímu soudu dne 16. 12. 2015) s tím, že prvostupňový správní orgán obdržel dne 30. 9. 2014 oznámení Městské policie Havlíčkův Brod (dále též „městská policie“) o podezření ze spáchání přestupku podle ust. § 47 odst. 1 písm. h) zákona o přestupcích, kterého se měl dopustit žalobce. Součástí oznámení byl úřední záznam, dle něhož žalobce hlídce městské policie sdělil, že neví, kdo na místě vozidlo zaparkoval. Ačkoliv existovalo podezření, že se přestupku mohl dopustit žalobce (jako osoba, která se zaparkovaným vozidlem zamýšlela odjet), s ohledem na vyjádření žalobce si tím prvostupňový správní orgán nemohl být jist. Právě nejasnosti ohledně osoby pachatele přestupku odlišují předmětnou věc od situace, která byla řešena žalobcem odkazovaným nálezem Ústavního soudu sp. zn. ÚS 1849/08. Prvostupňový správní orgán neměl k dispozici dostatek podkladů pro zahájení přestupkového řízení konkrétně vůči osobě žalobce, proto byl tento pouze předvolán k podání vysvětlení. V rámci předvolání byl žalobce řádně poučen o svých právech a povinnostech i o možných následcích nedostavení se k prvostupňovému správnímu orgánu.

Žalobce se k podání vysvětlení nedostavil, svou neúčast jakýmkoliv způsobem neomluvil ani neuvedl, že využívá svého práva odepřít výpověď. Následně postupoval prvostupňový správní orgán v souladu se zákonem tak, že žalobci udělil pořádkovou pokutu ve výši 300 Kč. Prvostupňový správní orgán neměl na základě čeho dovodit, že žalobce zamýšlí využít svého práva odepřít výpověď, proto považoval správní postup za zcela zákonný. Žalovaný nepopírá, že žalobce byl oprávněn podání vysvětlení za určitých okolností odepřít, takto se však nestalo a žalobce naopak zůstal zcela nečinný. Za mylný považuje žalobcův závěr, že k odepření podání vysvětlení došlo tím, že se k prvostupňovému správnímu orgánu nedostavil. Ze samotného nedostavení se k podání vysvětlení totiž logicky nelze dovodit, že došlo k odepření podání vysvětlení ze zákonných důvodů, neboť by se stejně tak mohlo jednat pouze o pomíjení předvolání k podání vysvětlení, či k jeho vědomému přehlížení. Pokud by žalobce srozumitelným způsobem prvostupňovému správnímu orgánu sdělil, že podání vysvětlení ze zákonných důvodů odpírá, nebyla by přítomnost žalobce u prvostupňového správního orgánu dále vynucována.

Pokud se jedná o žalobcem akcentované závěry VOP k problematice podání vysvětlení, považuje žalobce odkaz na ně za poněkud unáhlený, neboť se závěry VOP se neztotožnil ani ředitel Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje, ani policejní prezident a v dané věci nebyla přijata nápravná opatření.

Žalovaný zdůraznil, že prověření došlého oznámení, nemusí vždy vyústit v zahájení řízení ve věci samé. Podání vysvětlení může posloužit i k jinému výsledku vyřízení věci, např. k odložení věci, vyřízení blokovou pokutou či příkazem, i k zahájení řízení. Osoba předvolaná

k podání vysvětlení je tak povinna vysvětlení podat (pokud jej ze zákonných důvodů neodepře), bez ohledu na její subjektivní názor ohledně toho, zda vysvětlení přispěje k zahájení přestupkového řízení.

Pro úplnost žalovaný dodává, že po seznámení se spisovým materiálem žalovaný shledal pochybení prvostupňového správního orgánu spočívající v tom, že nebylo postupováno dle ust. § 66 odst. 3 písm. g) zákona o přestupcích, tedy nepřistoupil k odložení věci přes to, že do šedesáti dnů ode dne, kdy se o přestupku dozvěděl, nezjistil skutečnosti odůvodňující zahájení řízení, proti určité osobě, a namísto toho žalobce opětovně předvolával k podání vysvětlení. Tímto postupem však žalobce nebyl negativně dotčen.

IV. Skutečnosti zjištěné ze správního spisu

Ze správního spisu krajský soud zjistil následující rozhodné skutečnosti:

Dne 30. 9. 2014 bylo prvostupňovému správnímu orgánu doručeno městskou policií oznámení přestupku, spolu s úředním záznamem, že dne 18. 9. 2014 v 11.04 hodin obdržela městská policie stížnost majitelky nemovitosti v H. B. na nesprávné parkování v její ulici. Na místě hlídka městské policie zjistila, že řidič vozidla R., reg. zn.: neoprávněně zabral veřejné prostranství odstavením vozidla mimo komunikaci na pozemku přiléhajícím k nemovitosti v ul. č.p. a navíc byl příjezd do této ulice omezen místní úpravou silničního provozu dopravní značkou B1 zákaz vjezdu mimo vozidel dopravní obsluhy. Vzhledem k tomu, že na základě těchto skutečností vzniklo důvodné podezření ze spáchání přestupku podle ust. § 47 odst. 1 písm. h) zákona o přestupcích, nasadila městská policie na vozidlo technický prostředek k zabránění jeho odjezdu. V 12.54 hodin požádal žalobce o odstranění technického prostředku z vozidla, přičemž uvedl, že neví, kdo vozidlo na místě ponechal.

Na základě předmětného oznámení prvostupňový správní orgán předvolal žalobce k podání vysvětlení, a to na den 18. 11. 2014 v 9:00 hod. Předvolání si žalobce osobně převzal dne 30. 10. 2014.

Vzhledem k tomu, že se žalobce k prvostupňovému správnímu orgánu ve stanovený čas nedostavil, byla mu prvostupňovým rozhodnutím uložena pořádková pokuta ve výši 300 Kč. Proti rozhodnutí podal žalobce prostřednictvím svého zástupce odvolání, a to s obdobnou argumentací, jakou žalobce předkládá v projednávané žalobě. Odvolání žalobce bylo žalovaným zamítnuto, neboť žalovaný neshledal námitky žalobce důvodnými.

V. Právní posouzení

Krajský soud předně posuzoval, zda byly splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že žaloba byla podána včas (§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s.ř.s.“), osobou oprávněnou (§ 65 odst. 1 s.ř.s.) a jde o žalobu přípustnou (§ 65, § 68, § 70 s.ř.s.).

V souladu s ust. § 75 odst. 1, 2 s.ř.s. přezkoumal krajský soud napadené rozhodnutí žalovaného v mezích žalobních bodů, včetně řízení předcházejícího jeho vydání, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

Soud ve věci rozhodl za splnění zákonných podmínek bez nařízení jednání (§ 51 odst. 1 s.ř.s.).

Žaloba není důvodná.

Podle ust. § 60 odst. 1 zákona o přestupcích platí, že „**každý** je povinen podat správním orgánům nezbytné vysvětlení k prověření došlého oznámení o přestupku; podání vysvětlení může být odepřeno, jestliže by takovým osobám nebo osobám jim blízkým (§ 68 odst. 4) hrozilo nebezpečí postihu za přestupek, popřípadě za trestný čin nebo by porušily státní nebo služební tajemství anebo zákonem výslovně uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti.“

Podle odst. 2 citovaného ustanovení „[t]omu, kdo se bez závažných důvodů nedostaví na výzvu ke správnímu orgánu k podání vysvětlení podle odstavce 1, nebo tomu, kdo bezdůvodně podání vysvětlení odmítá, může správní orgán uložit pořádkovou pokutu až do výše 5000 Kč.“

Z dikce předmětného ustanovení zákona o přestupcích je patrné, že zákon umožňuje správnímu orgánu, aby ještě před zahájením správního řízení prováděl určité úkony, které mu umožní posoudit, zda je třeba správní řízení zahájit nebo nikoli. Tomu odpovídá i povinnost každé osoby dostavit se na předvolání ke správnímu orgánu za účelem podání požadovaného vysvětlení. Této povinnosti se může předvolaná osoba zprostit pouze za splnění zákonem stanovených podmínek, a to konkrétně tehdy, jestliže by v důsledku podání vysvětlení hrozilo nebezpečí postihu za přestupek či trestný čin předvolané osobě nebo její osobě blízké, pokud by podáním vysvětlení došlo k porušení státního nebo služebního tajemství, jakož i výslovně uložené nebo uznané povinnosti mlčenlivosti. O možnosti odepřít výpověď jsou správní orgány povinny dotčenou osobu řádně předem poučit.

Je tedy zřejmé, že institut podání vysvětlení představuje zcela zákonný způsob získávání informací za účelem ujasnění si toho, zda vůbec, a případně vůči komu, zahájí správní orgán přestupkové řízení. V daném případě samotný žalobce v den spáchání přestupku městské policii sdělil, že se přestupkového jednání spočívajícího v zaparkování vozidla na veřejném prostranství nedopustil, tj. že tak učinila jiná osoba. Za těchto podmínek lze považovat za zcela legitimní postup správního orgánu, který si žalobce předvolal za účelem podání vysvětlení, neboť osobu, proti níž by mělo být přestupkové řízení zahájeno, s jistotou neznala. Na tom nic nemění skutečnost, že žalobce byl v předvolání k podání vysvětlení označen jako „podezřelý“, neboť toho času skutečně jediným podezřelým byl. To však neznamená, že na základě vysvětlení podaného žalobcem se tato skutečnost nemohla změnit. Není tedy pravdou, že jediným možným scénářem bylo zahájení přestupkového řízení s žalobcem, jak tento tvrdí v projednávané žalobě, neboť nebylo vyloučeno, že prvostupňový správní orgán získá od žalobce takové poznatky, které povedou k zahájení přestupkového řízení s jinou osobou, případně, že bude věc odložena.

Krajský soud tedy neshledal, že předvolání žalobce k podání vysvětlení by mělo šikanózní povahu, rovněž nic nenasvědčuje tomu, že by bylo vedeno záměrem donucovat

žalobce k sebeobviňování. Bylo na žalobci, pokud se domníval, že splňuje zákonné podmínky pro odepření podání vysvětlení, aby tak učinil. Pokud by žalobce v reakci na doručené předvolání prvostupňovému správnímu orgánu sdělil, že hodlá odepřít výpověď z důvodu jemu či osobě blízké hrozícího nebezpečí postihu za přestupek (např. v písemné omluvě k předvolání), byl by jakýkoliv další nátlak v podobě opakovaného předvolání či použití pořádkových opatření vyloučen. Takto se však nestalo, neboť žalobce neučinil žádný aktivní krok, který by svědčil o tom, že by podání vysvětlení odpíral a naopak se pouze bez předchozí omluvy k předvolání k podání vysvětlení nedostavil. Tvrdí-li žalobce, že k odepření podání vysvětlení došlo konkludentně, tedy samotným nedostavením se k podání vysvětlení, pak krajský soud uvádí, že takový výklad nelze přijmout.

Z ust. § 60 odst. 1 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o přestupcích“) vyplývá povinnost každé osoby poskytnout správnímu orgánu součinnost v podobě podání vysvětlení, přičemž nesplnění této povinnosti lze sankcionovat uložením pořádkové pokuty. Současně zákon stanoví taxativní výčet situací, za nichž lze podání vysvětlení odepřít. Tyto situace však tvoří výjimku z obecného pravidla a je na dotčené osobě, aby sama aktivně správnímu orgánu sdělila, že existují specifické okolnosti, které ji povinnosti podat vysvětlení zprošťují. V opačném případě nezbývá správnímu orgánu než si nedostavení k podání vysvětlení vyložit jako projev nepřipustného záměrného odepření podání vysvětlení, případně opomenutí dotčené osoby. Vzhledem k tomu, že v daném případě žalobce prvostupňovému správnímu orgánu nesdělil, že podání vysvětlení odpírá z toho důvodu, že by svou výpovědí způsobil nebezpečí postihu vlastní osoby, došlo k uložení pořádkové pokuty zcela po právu. Pro úplnost pak krajský soud dodává, že žalobce byl o svých povinnostech, jakož i o důsledcích nedostavení se k podání vysvětlení v předvolání náležitě poučen.

Pokud se týká žalobcem citovaný nálezný Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1849/08, není na projednávané věc přílehlavý, neboť situace v něm popisovaná se vyznačovala specifickými okolnostmi spočívajícími v tom, že dotčená osoba byla k podání vysvětlení předvolána v souvislosti s jednáním, které nenaplněovalo skutkovou podstatu přestupku, což mělo být správnímu orgánu *prima facie* zřejmé. Nedostatek součinnosti tedy na věc neměl nejmenší vliv, neboť následně bylo oznámení jakožto nedůvodné odloženo. V posuzované věci však není pochyb o tom, že samotné posuzované jednání naplněovalo znaky přestupku, avšak pouze nebylo zřejmé, kdo se předmětného jednání dopustil.

Za nepřihodný považuje krajský soud též odkaz na právní názor VOP, když tento se opětovně týká zcela odlišné situace (neexistence pochybností o osobě, která se dopustila přestupkového jednání).

VI. Závěr a náklady řízení

Krajský soud na základě shora provedeného posouzení žalobních námitek dospěl k závěru, že tyto nejsou důvodné, a proto žalobu podle ust. § 78 odst. 7 s.ř.s. zamítl, jak je uvedeno ve výroku I tohoto rozsudku.

O nákladech řízení bylo rozhodnuto ve smyslu ust. § 60 s.ř.s., podle kterého platí, že nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci neúspěšný žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení a žalovanému v souvislosti s tímto řízením žádné náklady řízení nad rámec jeho běžné administrativní činnosti nevznikly, ani náhradu nákladů řízení nepožadoval, pročež krajský soud rozhodl o nákladech řízení, jak je uvedeno ve výroku II a III tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Brně dne 15. února 2017

JUDr. Eva Lukotková, v. r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení:
Barbora Zachovalová